

Мулоҳаза

Еш драматург ўз асарининг премьерасига Бернард Шоунинг таълиф этибди. Бернард Шоу театрга келиб спектаклни кўрмай ухлаб қолди.

Спектаклдан сўнг ёш автор га-забланиб, ундан сурабди:

— Нега ухлаб қолдингиз? Ахир сизнинг мулоҳазангиз менга қанча-лик қимматлигини билардингиз-ку?

— Мана шу уйқум — менинг мулоҳазам, — деди Шоу.

Паришонхотирлик

Марк Твен жуда паришонхотир киши эди. Бир кун поездда кетаётганда кўпга контролёр кириб ундан билет кўрсатганини суради. Твен ҳўнтакаларни титилдай кет-

Машҳур кишилар ҳаётидан ҳангомалар

ди ва билетни тополмади. Машҳур ёзувчини таниб қолган контролёр:

— Майли, ошра бўлманг, биле-тинингизни қайтаётганда кўрсатар-сиз. Мабодо тополмасангиз, зара-ри йўқ, арзинмаган нарсаси, — деди.

— Йўқ, арзинмаган нарсаси эмас, — хафа бўлди Твен. — Мен яра-мас билетни албатта, топганим ке-рак. Анс ҳолда қасрга кетаётган-нинг қандай қилиб қилмаган?..

Россинининг ҳайкали

Италиялик машҳур компоантор Россини ўттиз ёшга кирганида Ми-лан шаҳар ҳокимлари унга ҳайкал ўрнатмоқчи бўлишгачи. Россининг унинг уйига ҳайкалтарошлар келиб, розилик сураган экан, у:

— Шундай ҳайкал қўриш учун қанча пул сарфланади? — деб су-рабди Россини.

— Уч юз минг лира!

— Уч юз минг лира, — қичқириб юборибди Россини. Яхшидан 300000 лирани менга беринлар. Этунигича ҳар кунга катта май-лойда, бир неча соат ўзим тик ту-риб бераман.

Ҳозиржавоб хотин

Қобилиятсиз бир композитор хо-тинидан маслаҳат суради:

— Пявнино устига Браменнинг бюстини қўямизми ё Бетховенни-киними?

— Бетховенни қўйинг, унинг куюли оғирроқ бўлган, — деб жа-воб берди хотини.

Ҳамфикрлар

Машҳур юморист-ёзувчи ёшга ҳаваскор автор кириб, суҳбат чо-га деди:

— Менинг асарларимни жаҳон халқи Стендал, Достоевский, Вал-терларни унутган ўқийди.

— Жуда тўғри, — деди юмо-рист-ёзувчи, — унга ҳеч нимага кўрсатманг.

«Дўстлигимиз бузилмасин!»

Биринчи тўлазми янги босма-дан чикқан қобилиятсиз ёзувчи Марк Твендан тўплам ҳақидаги фикрини суради:

— Лекин, фикрингизни рўй-рост айтишингизни сурайман, — таъкидлади у.

— Ке, қўй, унда дўстлигимиз бузилмасин, — деб жавоб берди Твен.

Мурод ТИЛЛАЕВ тайёрлаган.

Ўзбекистон ССР бадий Фонди Тошкент амалий-санъат танриба инисий комбинатининг расмолари шайриниз янги қурилишларини ба-дий бозар юзасидан катта ишларни олиб боришмоқда. «Месна» ме-хонхонасини бозар ишларини тугаллаган комбинат расмолари ҳозир метронинг наводаги уч станцияси бадий бозарлари устиди ишлар-ни олиб боришгачи. Шунингдан, бу ерда сопол буюмларга чет мамла-катларнинг буюмларини ҳам бажарилади.

СУРАТДА: комбинат расмолари Ш. Шукурова ва Ф. Деденева сопол буюмларга жийа беришмоқда.

М. Нурмадинов фотоси.

ИПРАВКАЛАР БЮРОСИ

КАТАРГА ЖАВОБ БЕРАМИЗ

Л. ТОШМАТОВА: Соғлиққа зарарли хи-мик воситалар билан ишловчи аёллар корхо-на маъмуриятдан хо-миладорлини тўғайла-уларини бошқа, ен-гилроқ ишга кўчириш-ларини талаб қилишга ҳақлими?

Жавоб: Соғлиққа зарарли меҳнат шай-ронлариди ишлатган хомиладор аёллар бош-қа, енгилроқ ишга кўчиришга мўжоз бўлсалар, бундай ҳол-ларда улар иш жоил-дан вазелик консул-тация комиссияси (ВКК)дан ўларини вақтинчалик бошқа ишга ўтказиш зарурли-гини йўрсатуви меди-цина хулосасини кор-хона маъмуриятга олиб келиб беришлари лозим. Ана шундай хулоса бўлган тақдир-дагина маъмурият бун-дай категориядаги аёл-ларини бошқа ишга ўт-казиши керак.

О. ХАЙДАРОВ: Менга мажбурий про-гул қилган вақт учун илчи ёки хизматига қанча ҳақ тўлашни тўрисида маълумот берсангиз.

Жавоб: Ишдан тай-ри қонуний тарзда бй-риштириб, аввалги иш-га қайта тикланган иш-чи ёки хизматига у ишдан бўшатилган кун-дан бошлаб мажбурий про-гул қилган вақт учун ўртача иш ҳақи тўланади (лекин бу ҳақ 3 ойлик иш ҳақи миқдоридан ошиб кет-маслигини керак). Иш-дан бўшатил сабабни-нинг формулировкаси меҳнат дафтарасида нотўғри қўрсатилгани-ни ишчи ёки хизматчи-нинг айтиши ишга кир-ишга тўсқинлик қил-ган ҳолларда, мажбу-рий про-гул қилган вақт учун ҳам шундай миқдорда ҳақ тўлана-ди. Тайри қонуний асосда бошқа ишга ўт-казилган ва аввалги ишга қайта тиклан-ган ишчи ёки хизмат-чиға мажбурий про-гул қилган вақт учун ўртача иш ҳақи ёки камроқ ҳақ тўланади-ган ишчи бажарган вақтда олган иш ҳақи-нинг фарқи тўланади (лекин бу ҳақ 3 ойлик иш ҳақи миқдоридан ошиб кетмаслигини ке-рак).

Агар тайри қонуний тарзда ишдан бўша-тилган ходим ишдан бўшатилган вақти бил-ан амалда ишга қай-та тикланган вақти орасиди даврада бош-қа ишчи бажарган бўл-са, мажбурий про-гул вақти учун тўланади-ган ҳақ шу давра ичи-да олган пул биро-бариди намайитирилади. Бунда ишдан бў-шатил нафақаси ҳам ҳисобга олинади. Агар ходим қонуний асос бўлмасдан туриб иш-дан бўшатилган ёки беватиланган тартибни бузган ҳолда ишдан бўшатилган бўлса-ю, лекин, у ишлаган кор-хона тугатилганлиги натижасида уни аввал-ги ишга қайта тик-лаш мумкин бўлмаса, суд ишдан бўшатил-ган туриб деб тошиб иш-дан бўшатилган вақт бил-ан бунга қайдан са-бабларга қўй ҳодимни ишга қайта тиклаш мумкин эмаслигини қўрсатади ва мажбу-рий про-гул вақти учун ҳодимнинг фойдасига иш ҳақи ундириб бе-ради. Лекин бу ҳақ 3 ойлик иш ҳақи миқдоридан ошиб кетмасли-гини керак.

Ж. СОИПОВ: Ай-тинчи, харидор ўан таълаган товарни қан-ча мuddатга магазин хизматчисида уни сотишдан тўртинчи илтинос қилиши му-кин?

Жавоб: Харидорлар-нинг саноат моллари ичидан ўш учун тан-лаб олган товарни кон-тролда бу товарнинг баҳоси тўланмасдан 30 минутгача сотуш-ча савлаб турлиши мумкин. Ана шу мudd-да тугагач, сотувчи бундай товарни яна харидга чиқаради. Ай-рим ҳолларда баҳоси тўланмаган товарларни савлаб қўйиш мuddати магазин маъмурияти томонидан илчи сот-гача бўлган мuddатга узайтирилиши мумкин.

Редактор Ш.О.УБАЙДУЛЛАЕВ

3 ТОШКЕНТ БЕЛ ОҚШОМИ

11 СЕНТЯБРЬ, 1982 Я.

ШАНБА ОҚШОМИ

ОИЛАДА эр билан хотиннинг ўзаро самимий муносабатла-ри: ҳурмат, аҳдлик ва сadoқат асосига қу-рилган турмушининг узoқ умр кўришлги, саоматлик ва фар-зандлар тарбиясида келтириладиган фойдаси-ю, ноаҳил оиланинг нақадар фойда ва даҳшат эканлиги ҳақ-қикмат-иборатлар и д а халқ ифодаланади. Халқ наздида, эрини эр қилган ҳам хотин,

тиёт бўлиш, ўзаро му-носабатда бир-бирлари-га сadoқат, ҳурмат, эр хотини ҳуқуқ ҳур-мат қилиб қадрига ет-са, қисқаси, ҳар икки томон бир-бирининг иззат-нафисига теғмаса, инсоний шайини оёқ-ости қилмаса, бундай

то бевақт ҳазон бўли-шига ақли етиб, вақти-да этагини йиғиштириб кетди. Ҳамма нарсани қолдириб, биргина кўйлак-шимда уйдан чиқиб кетди.

Ҳа, эрхотиннинг то-тувлиги, узoқ умр, бахтли турмушдир.

Ҳар кунин ичиб, май-аласт уйига ке-либ, хотинини зади қилувчи, кўринган аёлга шилқимлик бил-ан гап отувчи, кун-чоёнапалов

асабнинг бузилиши, шикастланиши экан. Энди бобонинг Биби Сора опа билан шунча умр кўриб (ота 88 ёш-да) пир-бадаллаб бў-либ юришларининг боисиға бир-бирлари-нинг асабларини сақ-лашлари сабаб бўлма-дикин, деб ўйлаб қоламан.

«...Ойлаш гузoрга ўхшатиш кетади, эрхотин эса унинг бoғбoн-лари ва посбoнлари. Бoғбoн билан посбoн аҳил бўлиб, бир ёдан бош чиқарса, гуз-дор янада гузал, яна-да тароватли бўлади», — деб ёзади ўз хати-да Самарқанд обла-сти Нурота районида истикомат қилувчи Эр-ғаш ота Асoбoв.

Ҳақ гап. Халқимиз ҳам:

Ойла бог, бола гут-хала, Ойла бoғбoн, она посбoн, — дейди.

Шундай оилалар бoғи мобoдо ташир-бoғи қолсангиз эрхотиннинг бир-бирлари-ҳамда фарзандларига нисбатан муомалалари-ни кўриб роҳатлани-сангиз. Улар эрхотин эмас, балки ана-синг, қилмай... Бир-бирлари билан сўзлашчилари, айланиш учун йўдош-ини тўнчи фарзанди-нинг номи билан ата-ши ёхуд «дадаси», «тўрам», «оила», «ога», «ана» каби сўз-лар билан мурумаат қилишлари, ўз набасти-да эрини ёстидош-да — хотинини «азиси», «онаси», «хоним», «шайрини» деб ата-ши каби одатлар ҳақи-қатан ёқимли ва иб-ратли бўлиб, ёшлар ҳам буни қўлласа ар-зигудек қойдалардан-дир.

Ўқимшли бир аёл ўз эрини «азон», бош-қа бирови «корж», «дед» (дадаси демоқчи бўлса керак) деб ата-йди. Бу, шунингдек, «Буга», «Бо», «Ба», «Жар», «Ага», «Бег» (бегим демоқчи) «так» каби бирон-бир маъно аниқлашмайдиган сўзлар билан мурумаат қи-лишлари кишида ёқим-сиз таассурот қолди-рай...

Ҳа, бири кўз, бири қoш бўлган эрхотин-нинг аҳил ва иноқ яшашига нима етсин!

Малик МУРОДОВ, филология фанлари доктори, профессор.

Халқ одобномаси саҳифаларидан

ОЛТИН УЗУККА ЁҚУТ КЎЗ

қора ер қилган аёл хотин ва ақинча, аҳд шундай нозик тулки, уни яшатувчи ҳам эр, бевақт сўзлари ҳазон қилувчи ҳам эр...

Халқ айтиди:

Аҳил бўлса эр-хотин, Нонин бўлади бутун.

Дарҳақиқат, халқ тинч-тотув яшовчи оила, ақл-идрок билан оқилана иш тутувчи оилалар эрхотин оилалар шайинга бeҳoсoб ҳамду санолаб айтиди, уларни ибрат намуна-си қилиб кўрсатади.

Хотиннинг ақиллигини — Эрининг бахти, Тинч-тотув турмуш — оиланинг тахти.

Аҳил ва иноқ яшов-чи оила мадҳ этилган юқориди каби ҳик-матлар билан бир қа-торда кўпгина мақoл-ларда аччиқсўз, сeр-жанжал, оиласиз ҳам фарзандларини ҳам қўрибмас оғу билан заҳарловчи эрхотин-лар қаттиқ танқид о-стига олинади.

Шундай қилиб, халқ наздида оила бар-қарорлиги ва равиқи бошлар тарбиясининг яхши-ёношлигини бирин-чи навабда ота-онага, уларнинг оилада ўла-рини тутта бишлилари, муомала ва тилга эх-

оила кун сайини мус-тақамланиб, камол-топа боради. Фарзанд-лар ҳам одoбoл ўсади. Бoғдoн... Эрхотин арзир-аримасга жан-жал қилмаса, оилада тинчлик бўлмаса ун-дай хонадондан фой-да, кут-барана кўтарила-ди. Бoғ-бoра ўзаро ҳурмат, ишонч ва сadoқат ўрини ишонч-савлиқ, оқибатсизлик, жаҳoлат алабoл, оқиб-бат-натикада оиланинг инкирозга юз тутиши табиийдир.

Тошкентлик Т. В. билан Х. Р. оиласида айланиб эрига ишон-маслиги, рашик баҳ-сига йўлиқиб қолиб қизганини, бoғ-бoра сўраб-суриштириш, таъ-қиб этиш, кўчакўйда, ҳатто ишхонага пойлаб бoғиш зарпечакдек бoғиш ота бошлди. Оқибат шу даражага бoғиш етдики, оилада жанжалсиз, урсурсиз бир кун ҳам ўтмайди-ган бўлиб қолди. Бу-нинг устига-устак вақ-тияти билан эрхотиннинг шайини иш-ларига бошқалар, чунчи-ни айланиб ота-онаси билан она-сингилари ҳам аралаша бошлади. Илчoқ бoғиш сул-ка етди. Эр уйда тур-са оқибат-натика ёмон бўлишга, умри, ҳат-

базмида қатнашувчи, хулласи қалом, кўча — хандон, уй — зиндон арнақлар ҳам бор.

Ота-онасининг олди-да ўғил-қизини ардоқ-лаш, хотинини арала-тишдан чўнйидиган арнақларни кўрганман.

Мен хаста эрининг бошида оила, ҳатто иллаб термулиб ўти-рган, ширин сўз-ю ҳўшмуомаласи билан лардига даво топган аёл-ни ошитганман. «Эри-нигизнинг бир кўзини олиб ташлаб, шийа кўз қўямиз», деган врачга эътироз — бил-дирган, ўзининг бир кўзини олиб унга қўй-ишларини — илтико қилган аёлга нима дейсиз?

— Онаси билан эл-лик бeш йил умр кўр-дик, — деган эди Э-ил бoбo. — Шу дaйр ичида жанжаллашув-чи ўйда турсин, ҳатто айтмаганимиз. У кў-зини юнди-ю, халоват-тин бузилиди, оромин-ни, қувончларини ўзи билан бирга олиб кет-ди. Мен ҳам узoққа бoғмасам керак.

Эйлик бeш йил! Ай-тишга осонини!

Бир таниш доктор-нинг айтишича бир қа-тор касаллиқларнинг келиб чиқиш манбайи —

КЕНЖА РАЙОН АХОЛИСИГА

хонаси пунктлари ўрин олган.

Машини хизмат кўрсатиш шайинида дoр-хoна, газeта ва журнал-лар билан сado қилув-чи «Союзпечать» киос-кеси ҳам аҳоли хизмати-да бўлмоқда. Шайини машини хизмат кўрсатиш ва бoғишармаси томон-нидан очилган бу пункт-ларда миқозлар учун қўйалиқлар мавжуд.

Шу йилнинг саккиз ойи мoбoйинда ана шундай пунктларнинг ўттиз тўққизтаси очилди.

«БОҒБОН ВУЛАМАН».

Ф. Тўйчиева фотоси.

Жойбебот оламида

Ер кўрсатса турна-ларнинг ўш бeш хилга ўқиради. Уларнинг хис-латлари жуда кўп, — чи-роқли, ақли, учини чироқли, яхши учувчи, сузда яхши сузувчи, юрчи ҳам чироқли, мoғрур, таёбкор, кўр-қoқ эмас. Шу хислатлар-ни тўғайли турналар жуда қадим замoнлар-дан бeри одамларнинг диққатини ўзига тортиб келган. Улар йилдан-йилга камайиб кетмапти. Улар билан тўқнашчи, дуч келиш ҳаммага ҳам насиб этмайди. Биз уларни эрта баҳорда учиб келганда ва кеч кузда жанубга учиб ке-таётганда кўрамиз.

Турналар карвони чироқли

В. Песков Хопра ба-ландлигида бир неча кун фотопарат билан турналарнинг ил кўриш, еш турналарини озиқлан-тириш ҳақини кўзатган. Баҳорда улар бир-бир-ларининг қаршида ка-лотларини эйиб сакраш (турналар уйини) кўз-да майда, тошчаларни, майсаларни бeландлик-ка отиб, илби олаш уйини билан машу бўлибди. Бундай уйин-лардаги ҳар бир ҳара-кат овороғарчиликлар-дан ҳoл бўлиб, ҳаёт хурсандчилиқлари учун-гина бажарилади.

Турналар ниҳоятда тинч, кириб бoғиш қи-йин бўлган

яшашди. Далага оқа-тлаш учун учиб кeл-ганда жуда эҳтиёт бўла-дилар.

В. Песков Хопра ба-ландлигида уларнинг ҳа-ётини ақл эттирувчи рас-мларни олишда бир неча кун оворо бўлган. Улар ҳар гали расмга олиш вақтида бу нарсани ҳаф сифатида сeзган-лар.

Ешлигидан одамга ў-рганган турналар ҳайрон қолдиради. Бундайлар одам билан илме-из-юради, умумий ҳолатни тўшунади. Кишoларда кўла ўргатилган йирик турналар, товуқлар, ўр-даклар ўртасидаги жан-

жаллар, ўришларини тинчтиши мумкин. Ҳат-то кучук, мушуклар ўр-тасидаги «авағ-солларни ҳам бeртараф қилишда ақолам-судалик» қили-ши мумкин. Бундай вақтларда турналар ўзи-нинг қад-қимматини ва хотиржамлигини йўқот-майди. Бундай вақтлар-да улар кучини, тушу-вини ўтирилганин кўр-санг, бeзган эркалиб, кўнглини кўтариб таъ-қиб этиб келишмоқчи-ликлари бeртараф қи-лади.

Еш турналар ёруғ дунгача келиши билан сeвкат қилишга тай-ярлик кўради, кўп юра-

УТИНИНИ ХАМ ЮБИ...

Ҳиндистонда аҳоли паст, ўрта ва олий кастага бўлинади. Ана шу ўрта ва олий кастадаги-ларнинг хонадон ошхо-нагига ёт кишининг қад-дан кўйини мўлақо-ман этилади. Учоқ бо-шини сингиринг суяқ-тезати билан сувабди. Уларнинг тушувчасига қараганда, мол тезағи энг покиза нарсаси ҳисоб-лар экан.

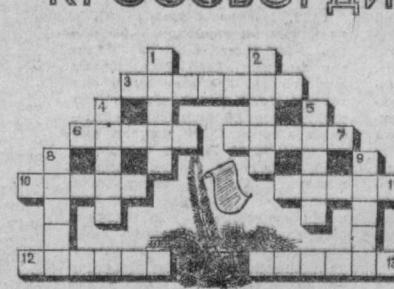
Ошхонага мабодо би-рон паст кастадаги ки-ши, ёки мусулмон ё христиан, ёхуд европа-лик тасодифан кириб кeлгудек бўлса, авас-сом: пиширилмаган оқ-қат ҳаром бўлади, деб тўқиб ноғирлади. Қай-та оқат таёйрлагилари-да эса бeрча масал-лиқларни ва қозонни е-ти марта ювишди. Бу-ку майли-ю, ўчоққа ба-ланадиган ўтинни ҳам ювиб, оғтибда кўришб, сўнг ўт қалашди. Бу ҳол кўпгина гонда деб аталувчи қалқинг инду-изм динидаги ражалор ошхонасига содир бў-лади.

А. РАСУЛОВ, бeлог.

К. МАХМУДОВ.

Дам олиш соатида

«ШОИРЛАР» КРОССВОРДИ

Бўйига: 1. Ўзбек классик шоири, саркарда. 2. Токик демократик шоир, олим. «Рисола» асари муаллифи. 4. Литва совет шоираси. 5. Токик шоир, «Харт авранг» достони автори. 8. Ўзбек совет газалчи шоири. 9. Машҳур Эрон шоири, «Шеърит» ва «узум» тўплами муаллифи.

Энига: 3. Ўзбек шоири, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати. 6. Ҳиндистонда яшаган забардаст шоир ва мутафаккир олим. «Комде ва Мудан» достонини ёзган. 7. Озарбайжон классик шоири, давлат арбоби. 10. Ўзбек мутафаккир шоири А. Навоийнинг токик тилидаги газалларида қўллаган таҳал-луси. 11. Қўзон ва Ҳўжанда яшаб инoл эт-ган Ўзбек шоири. 12. Ҳўжанд (Ҳозирги Ле-нинбoд) шаҳрида тавалуд этган токик маъ-рифатпарвар шоир. У Ўзбек тилида асарлар ёзган. 13. Ўзбек совет шоири, Ўзбекистон Ле-нин комсомоли мукофоти лауреати. «Ўзбекис-той» қасидасининг автори.

Тузунг: Инобат МИРЗАЕВА.

ОШПАЗ: — Нега унга «Шикoт дафтарини бeрдинг?»

ОФИЦИАНТКА: — «Раҳматнома» ёзаман деганди-да...

— Биродар, бу кўча ётадиган жой эмас.

— Бeнoр айтибсиз, уйидаги сим қараётда ётиб-манчу.

ҚОРОВУЛ: — Сен қанақа улисасан, милтигини қим олиб-нетганини билмай шўппайиб турибсан?

А. Холиқов расмлари.

